

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Σκηνοθεσία-Σενάριο: Αθανάσιος Καρανικόλας

Ηθοποιοί: Μαρία Καλλιμάνη, Μαρίσσα Τριανταφυλλίδου, Αλέξανδρος Λογοθέτης, Γιάννης Τορτέκης

Χώρα: Ελλάδα, Γερμανία (Έγχρωμη)

Διάρκεια: 103΄

Πρώτη προβολή: Ώρα 6.00 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Τρίτη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- Βραβείο Οικουμενικής Επιτροπής στον Αθανάσιο Καρανικόλα

Η Νάντια, μια 45άρα γυναίκα από τη Γεωργία, εργάζεται ως οικιακή βοηθός εδώ και 12 χρόνια για μια νεόπλουτη ελληνική οικογένεια. Η μεταξύ τους σχέση, όμως, θα αλλάξει όταν η υγεία της κλονιστεί από μια σοβαρή νευρολογική ασθένεια, ενώ τα οικονομικά προβλήματα της οικογένειας γίνονται ασφυκτικά.

Φεστιβαλική συμμετοχή στο Βερολίνο για την αντονιονική ακτινογραφία μιας σύνθετης κοινωνικής πραγματικότητας, σκηνοθετημένη με λιτή ακρίβεια και ερμηνευμένη με βαθιά εσωτερικότητα. Ο Ελληνογερμανός Αθανάσιος Καρανικόλας εντυπωσιάζει με την κινηματογραφική ωριμότητά του, ενώ η πρωταγωνίστρια Μαρία Καλλιμάνη («Μαχαιροβγάλτης») είναι μια πραγματική αποκάλυψη.

Η Μαρία Καλλιμάνη ξεκίνησε από το Αίγιο, έκανε μια στάση στη Φιλοσοφική Αθηνών και άλλη μία, μάλλον σημαντικότερη, στη δραματική του θεάτρου Εμπρός. Ακολούθησε εντυπωσιακή πορεία στο σανίδι, σε ποιητικές παραστάσεις όπου δεν ανταλλάσσει την ψυχή σου με τον εφήμερο τίτλο του σταρ. Με την ίδια λογική έπαιξε και στον κινηματογράφο σε ταινίες – σκληρές ματιές στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα – που έβαλαν τον αληθινό άνθρωπο στη θέση των ιδεολογημάτων. Την είδαμε στον «Μαχαιροβγάλτη» και στο «Μικρό ψάρι» του Γιάννη Οικονομίδη, στη «Χώρα προέλευσης» του Σύλλα Τζουμέρκα και αλλού σε σύντομα περάσματα. Στο «Σπίτι» της δόθηκε η ευκαιρία να αποδείξει πως είναι σπουδαία πρωταγωνίστρια.

Η ταινία, αριστοτεχνικά σκηνοθετημένη από τον Αθανάσιο Καρανικόλα, φαντάζει σαν το σημερινό «προξενιό της Άννας». (Χθες είχαμε την αστυφιλία και τις επαρχιώτισσες ψυχοκόρες σε μονοκατοικίες μικροαστών, σήμερα τη μετανάστευση και τις οικιακές βοηθούς σε μοντέρνες βίλες νεόπλουτων). Η Καλλιμάνη είναι η οργανική ύλη, το σώμα και ο ψίθυρος ενός κοινωνικού δράματος γύρω από την αγωνία ενός καθημερινού ανθρώπου, που προσπαθεί να σταθεί με αξιοπρέπεια όρθιος καθώς γύρω του γκρεμίζεται ο κόσμος. Η ερμηνεία της ευθυγραμμίζεται με τη λιτή και πυκνή σκηνοθεσία, που διώχνει από το μελόδραμα το «λίπος» και τις κορώνες της κλάψας: η Νάντια λυγίζει από τη μοίρα, πέφτει, σηκώνεται και στο τέλος μένει μόνη στο δρόμο. Ελεύθερη (;) σε ένα (νέο)ρεαλιστικό σκηνικό. Η «οικογένειά» της (οι νεόπλουτοι ανάστατοι από το σπάσιμο της οικονομικής φούσκας και απογυμνωμένοι ηθικά) ζει ένα ρηχό ψυχολογικό δράμα σε μοντέρνο σκηνικό από

ψυχρό γυαλί και γυμνό μπετόν. Η ζεστή ανάσα και το κορμί της Νάντιας, που ο Καρανικόλας επιμένει να μας το δείχνει ημίγυμνο, δημιουργούν μια αντίθεση – θεμέλιο λίθο για τη φόρμα της ταινίας».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

Όταν τελειώνει η ταινία του Αθανάσιου Καρανικόλα «Στο σπίτι», αναρωτιέται κανείς αν πρόκειται για σαρκασμό ή για τη μελαγχολική αναζήτηση του οικείου από έναν ξένο, σε ξένο τόπο, που δεν υπάρχει. Μπορεί να είναι και τα δύο. Να εναλλάσσεται η ειρωνεία με τη θλίψη ή ακόμα, ο τίτλος ίσως να δηλώνει ότι η ιστορία που αφηγείται ο σκηνοθέτης συμβαίνει σε οποιοδήποτε σπίτι. Μια Γεωργιανή οικιακή βοηθός σε μια μεσοαστική (και άνω) οικογένεια επί 12 χρόνια. Έχει μεγαλώσει τη μοναχοκόρη του ζευγαριού, η οποία τη θεωρεί δεύτερη μητέρα της. Η βίλα λιτή, μίνιμαλ, με αρχιτεκτονική υπογραφή, εκτός Αθηνών, κρεμασμένη σε ένα βράχο, με θέα που κόβει την ανάσα. Η Νάντια είναι γύρω στα 40-45, δείχνει μεγαλύτερη. Δεν είναι η κούραση, ή καταπόνηση, η οικογένεια εξάλλου της συμπεριφέρεται σαν να είναι μέλος της, αλλά η σπάνια ασθένεια που μακροπρόθεσμα θα επηρεάσει την κίνησή της. Το «σαν να είναι μέλος της» αποδεικνύεται ακριβές. Γιατί η Νάντια (η ηθοποιός Μαρία Καλλιμάνη είναι εξαιρετική στον ρόλο) παραμένει ξένη. Οι ανοιχτές αγκάλες και η εξόχως «δημοκρατική» συμπεριφορά του αντρόγυνου είναι περισσότερο ένα αισθητικό συμπλήρωμα του τρόπου ζωής τους παρά μια πραγματική ανάγκη.

Μόλις πληροφορούνται τη διάγνωση του γιατρού, η ασθένεια της Νάντιας και διαχέεται σε ολόκληρη την ταινία. Γεμίζει από τον φόβο της από στιγμή σε στιγμή κατάρρευσης, από το σφίξιμο που γενούν οι φορτισμένες σιωπές, η αμηχανία την οποία προκαλεί η συγκαλυμμένη ενοχή. Το ζευγάρι αποφασίζει να διώξει τη Νάντια, προικίζοντάς τη με ένα καλό ποσό χρημάτων, γιατί «πώς θα συνεχίσουν να ζουν με μια άρρωστη ανάμεσά τους».

Η σχέση δηλώνεται σε πλάνα αουστέρη, γεωμετρικά και «γωνιώδη». Έχουν αιχμές οι γωνίες λήψης του Αθανάσιου Καρανικόλα, παράλληλα με εσωτερικότητα και σωματικότητα. Σαν να απομακρύνεται η κάμερα από το σημείο ανάφλεξης, για να το παρατηρήσει και να το καταγράψει με ακρίβεια. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο 45χρονος

Αθ. Καρανικόλας ζει και εργάζεται στη Γερμανία. Είχαμε παρακολουθήσει σχεδόν όλες τις ταινίες του, μικρού και μεγάλου μήκους (το «Σπίτι» είναι η τρίτη μεγάλου μήκους) όταν το Ινστιτούτο Γκαίτε είχε οργανώσει αφιέρωμα στο έργο του πριν από έξι χρόνια. Τότε, σε συνέντευξή του στην «Κ» (25/3/08) είχε πει σχετικά με την πολυπολιτισμικότητα και τη συνύπαρξη: «Ζούμε, με εξαιρέσεις κάποιες άμεσα προσωπικές μας σχέσεις, όλοι μαζί και χωριστά. Κατοικούμε ουσιαστικά παράλληλους κόσμους, που κάποια στιγμή παραδόξως τέμνονται. Για χάρη οικονομικού οφέλους, για την αγορά, δίνουμε βέβαια μια ψευδή εικόνα συνύπαρξης. Δυστυχώς, όμως, ο ρατσισμός και ο σεξισμός δείχνουν να είναι ακόμη βαθιά ριζωμένοι στην καθημερινή μας έκφραση. Η ανοχή της διαφορετικότητας, που θεωρούμε τόσο σημαντική, δεν μπορεί παρά να είναι μόνο η αρχή. Το τέλος όμως, ο σκοπός μας, πρέπει να είναι η αληθινή συνύπαρξη, η συγκίνηση και η συγχώρηση».

Τη Νάντια και τη θέση της στην κοινωνία πρέπει να κυφορούσε ο Αθ. Καρανικόλας χρόνια τώρα. Γνωρίζοντας ότι ο ξένος παραμένει ξένος. Δεν είναι η Ελλάδα της κρίσης. Η ταινία του δεν προβάλλει μία όψη της ελληνικής πραγματικότητας μόνο. Ό,τι αποτυπώνει έχει ευρωπαϊκές καταβολές. Είναι μια δήθεν αφομοίωση, ο κακοχωνεμένος ρόλος του ευγενούς μεσοαστού, που προσπαθεί να εφαρμόσει τις αρχές της ισότητας αλλά στραμπουληγμένες και παραμορφωμένες από τον ατομικισμό, τον κυνισμό, τη συνεπαγόμενη σκληρότητα.

Η Νάντια είναι η αντανάκλαση του εαυτού που προσπαθούμε να απωθήσουμε. Μια φιγούρα στο εύθραυστο τζάμι που έχει θέα στη θάλασσα. Τόσο όμορφη, που ξεγελάει ότι μπορεί να ανήκει σε όλους. Όμως η «αληθινή συνύπαρξη» δεν είναι παρά ένα ακόμη ζωτικό ψεύδος.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

Γεννήθηκε το 1967 στη Θεσσαλονίκη.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Στο σπίτι 2014, Echolot 2013, Elli Makra - 42277 Wuppertal 2007, Mein bester schlimmster Fehler 2005, Mein Erlöser 2003, S 2002.

